

Nr 186*Utlåtande i anledning av väckt motion om utfärdande av bruttolönetabeller för de statsanställda.*

(5:e avd.)

I en inom andra kammaren av herr *Onsjö* väckt motion (II: 35) har hemställts, att riksdagen måtte anhålla hos Kungl. Maj:t om utfärdande av bruttolönetabeller för de statsanställda i enlighet med vad i motionen anförts.

Till stöd för ifrågavarande förslag anförs i motionen följande.

Vid löneuppgörelser under senare år har allt större betydelse tillmätts föråner ovanför kontantlönen. Särskilt gäller detta pensionsutfästelserna. Härmed har uppmärksamheten vid förhandlingar på arbetsmarknaden i allt större utsträckning riktats på bruttolönenivåerna. För i statens tjänst anställda finns emellertid numera icke någon angiven bruttolönenivå. Det synes vara ett allmänt arbetsmarknadsintresse att denna brist avhjälpes. Lönerörelserna har numera till stor del kommit att gälla problem kring relationerna mellan de olika grupperna. För de statsanställdas vidkommande har detta förhållande framträtt i aktioner för s. k. nollställningar, dvs. anpassningar till löneförändringar för jämförbara grupper på den enskilda sektorn av arbetsmarknaden såväl till följd av avtalsrörelser som genom löneglidning. Vid sådana lönejämförelser är det givetvis ett hinder, att de statsanställdas bruttolöner inte är närmare preciserade. Man har vid jämförelserna icke något mera exakt mått på vad de statsanställdas arbetsersättning i verkligheten utgör. Det är givetvis önskvärt, att de statsanställda vid lönerörelser och i andra sammanhang har sitt bruttolöneläge preciserat. Samtidigt är detta ett intresse även för den enskilde löntagaren. Det finns säkert många som inte har riktigt klart för sig vad en pensionsförmån är värd. Önskvärt vore därför att även det kapitaliserade värdet av pensionsförmånerna kunde anges i lönetablerna.

Det kan invändas, att det fördelningssystem, som ligger till grund för den statliga pensioneringen, försvårar uppställande av bruttolönetabeller. Det har emellertid vid tidigare riksdagsbehandling, exempelvis 1946 och 1947, ansetts möjligt att vid nettolönesystem dock ange bruttolönenivån. Frågan om fastställande av nämnda nivå kan för övrigt behandlas vid förhandlingar med de statsanställdas huvudorganisationer.

Bruttolönetabeller, innefattande beräknade pensionsförmåner för de statsanställda, bör kunna utges antingen som bilaga till löneförordningen eller i form av särskilt cirkulär i Svensk författningssamling. Därest möjligt bör även andra förmåner än pensionsförmåner kunna tagas med i beräkningen.

Över förevarande motion har, efter därom i vederbörlig ordning gjord framställning, utlåtande avgivits av *statskontoret*, som anført följande.

Statskontoret vill erinra att ämbetsverket den 11 november 1958 avgivit utlåtande över inom riksdagen väckta likalydande motioner (1958 I: B 163

och 1958 II: B 246) angående frihet för i statens tjänst anställda att välja om hela arbetsersättningen skulle utgå i form av kontantlön eller om en del av den skulle innehållas av staten för den enskildes pensionering. Statskontoret framhöll bl. a. att den statliga pensioneringen icke vore försäkringsmässigt uppbyggd och att ett tillmötesgående av motionerna fördenskull torde nödvändigöra tillskapandet av helt nya löne- och pensionsbestämmelser för de statsanställda.

Utfärdande av bruttolönetabeller i egentlig mening, vilket ytterst åsyftas med föreliggande motion, skulle förutsätta en lönemässig värdering av den statliga pensionsrätten. Med hänsyn till det statliga löne- och pensionssystemets uppbyggnad uppkomma härvid tekniska svårigheter av samma natur som ovan antytts i anledning av förenämnda motioner till 1958 års B-riksdag. Utan ett försäkringsmässigt uppbyggt pensionssystem kan — såsom avses i förevarande motion — något kapitaliserat värde av statliga pensionsförmåner i de olika lönegraderna självfallet ej heller angivas.

I sitt utlåtande nr B 102 år 1958 i anledning av förenämnda motioner framhöll statsutskottet under erinran om särskilda utskottets uttalande nr 1 till 1957 års riksdag i vad avsåg de då väckta motionerna I: 325 och II: 421, att om bland tjänstemännen skulle uppstå intresse för införande av här avsedda valfrihet, det torde kunna förutsättas att deras fackliga organisationer komme att taga upp frågan i vanlig ordning.

Enligt statskontorets mening bör sistnämnda aspekt även läggas på frågan om utfärdande av bruttolönetabeller. Då det alltså torde vara vederbörande fackliga organisationer som, därest intresse härför skulle föreligga, ha att väcka det med förevarande motion avsedda spörsmålet, avstyrker ämbetsverket, att åtgärder vidtagas i syfte att tillmötesgå motionen.

Utskottet. Såsom statskontoret erinrat förelåg vid fjolårets B-riksdag en med den nu förevarande i viss mån likartad fråga. I två likalydande motioner framlades då förslag om frihet för statliga anställningshavare att välja om hela arbetsersättningen skulle utgå i form av kontantlön eller om en del därav skulle innehållas av staten för den enskildes pensionering. I sitt av riksdagen godkända utlåtande nr B 102 framhöll utskottet, som inhämtat att något intresse på tjänstemannahåll inte för det dåvarande syntes förefinnas för införande av en dylik valfrihet, att därest ett sådant intresse skulle yppa sig, det finge förutsättas att de fackliga organisationerna komme att ta upp frågan i vanlig ordning. Utskottet fann därför inte skäl föreligga för igångsättande av i motionerna påyrkad utredning i ämnet.

Den nu väckta frågan ger enligt utskottets mening anledning till ett motsvarande betraktelsesätt. Härvid förtjänar understrykas, att det statliga löne- och pensionssystemets uppbyggnad lägger betydande tekniska hinder i vägen för utfärdande av bruttolönetabeller i egentlig mening. Utan ett försäkringsmässigt uppbyggt pensionssystem kan, såsom statskontoret påpekat, något kapitaliserat värde av statliga pensionsförmåner inte heller anges. Med hänsyn härtill och inför ovissheten huruvida på tjänstemannahåll något intresse för utfärdande av de avsedda bruttolönetabellerna verkligen förefinns, kan utskottet inte tillstyrka motionsyrkandet. Skulle emellertid från de anställdas

sida intresse i sådan riktning yppa sig, torde det ankomma på vederbörande fackliga organisationer att ta initiativ till förhandlingar i ämnet.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,
att motionen II: 35 icke må föranleda någon riksdagens
åtgärd.

Stockholm den 1 december 1959

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Närvarande: se under utlåtandet nr 185.

Reservation

av fröken *Andersson*, herrar *Pålsson*, *Thorsten Larsson*, *Skoglund* i Dovers-
torp, *Rubbestad*, *Staxäng*, *Nilsson* i Göingegården och *Hansson* i Önnarp,
vilka ansett att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»Såsom i motionen påpekas framstår det onekligen som en brist — sär-
skilt vid jämförelser med lönerna på den enskilda sektorn av arbetsmark-
naden — att de statsanställdas bruttolöner inte finns närmare preciserade.
Enligt utskottets mening skulle därför ett klarläggande av denna fråga vara
av intresse. Utskottet förbiser härvid inte de tekniska svårigheter, som med
det nuvarande löne- och pensionssystemets uppbyggnad föreligger att i
bruttolönetabeller lämna ett exakt mått på vad de statsanställdas arbetsersätt-
ning representerar. Hur sådana bruttolönetabeller skall utformas borde enligt
utskottets mening kunna klarläggas vid förhandlingar med vederbörande
personalorganisationer.

Utskottet föreslår att riksdagen, i anledning av den föreliggande motionen,
i skrivelse till Kungl. Maj:t ger till känna vad utskottet här anfört.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må, i anledning av motionen II: 35, i skri-
velse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anfört.»
